

Інститут
обдарованої дитини
НАПН України

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Планування і виконання педагогічного дослідження,
опрацювання та захист його результатів»

Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Спеціальність	011 «Освітні, педагогічні науки»
Спеціалізація / освітньо-наукова програма	«Освіта та розвиток обдарованої особистості»
Компонент освітньо-наукової програми	нормативна навчальна дисципліна
Курс/Семестр	1 курс, 1-2 семестр
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС/загальна кількість годин	6 ЄКТС /180 год.
Вид занять	Лекційні, семінарські
Мова викладання	українська
Форми поточного та підсумкового контролю	Тематичне тестування, оформлення презентації, написання реферату, підготовка есе, іспит
Викладачі	Волошук Іван Степанович, доктор педагогічних наук, доцент, завідувач відділу інноваційних технологій в освіті обдарованих E-mail: volivanst@ukr.net Аніщенко Наталія Вікторівна, кандидат педагогічних наук, доцент, старший науковий співробітник відділу діагностики обдарованості E-mail: nva1002@uke.net
Консультації	Здійснюються за запитом здобувачів
Анотація дисципліни	Дисципліна «Планування і виконання педагогічного дослідження, опрацювання та захист його результатів» є нормативною навчальною дисципліною в структурі базової педагогічної освіти і поряд з іншими курсами закладає основи професійної підготовки здобувачів освіти ОП «Освіта та розвиток обдарованої особистості». Робочою програмою дисципліни «Планування і виконання педагогічного дослідження, опрацювання та захист його результатів» передбачається: ознайомлення аспірантів із суттю наукової діяльності та специфікою дослідження освітніх проблем; засвоєння аспірантами процесу розроблення методології дослідження та відповідної методики з врахуванням специфіки запитання дослідження, базових методологічних принципів і підходів, доцільних і можливих технологій, методів і прийомів дослідження; опанування технологіями дослідження освітніх проблем; опанування методами і

	<p>прийомами, що використовуються у педагогічних дослідженнях; формування практичних умінь з використання технічних і програмних засобів у педагогічному дослідженні; формування практичних умінь з використання математичного апарату опрацювання емпіричних даних та узагальнення результатів дослідження; комплексна підготовка аспірантів до захисту результатів виконаного дослідження.</p>
<p>Мета викладання дисципліни</p>	<p>Мета викладання дисципліни «Планування і виконання педагогічного дослідження, опрацювання та захист його результатів» – озброїти аспірантів базовими методологічними знаннями та практичними вміннями, необхідними і достатніми для того, щоб вони були здатні виконати наукове дослідження з освітніх проблем і захистити його результати, планувати самостійні відповідні дослідження і керувати науковою діяльністю студентів та обдарованих учнів у системі шкільної та позашкільної освіти.</p>
<p>Програмні компетентності</p>	<p>Інтегральна компетентність (ІК):</p> <p>ІК-1. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у галузі освітніх, педагогічних наук та/або дослідницько-інноваційної діяльності, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.</p> <p>ЗК-2. Здатність презентувати результати досліджень та професійно спілкуватися українською й іноземною мовами з колегами, широким академічним співтовариством і суспільством у цілому в межах свого педагогічного і лінгвістичного досвіду.</p> <p>ЗК-4. Здатність проводити дослідження на відповідному вимогам науки рівні, розробляти та управляти науковими проектами.</p> <p>ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми науково-педагогічного характеру.</p> <p>ЗК-6. Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології в науково-педагогічній діяльності.</p> <p>Спеціальні (СК):</p> <p>СК-2. Здатність дотримуватись етики досліджень, принципів, вимог щодо академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.</p> <p>СК-3. Здатність розробляти і застосовувати методологію, визначати стратегію і план дій дослідження та моделювати, реалізовувати і розвивати процес вирішення нових наукових педагогічних проблем і задач в області обдарованості.</p> <p>СК-4. Здатність створювати та управляти освітніми і професійно-педагогічними творчими проектами у галузі обдарованості / обдарованості особистості.</p> <p>СК-5. Здатність застосовувати якісні та кількісні методи при проведенні наукових педагогічних досліджень в галузі обдарованості / обдарованості особистості.</p> <p>СК-11. Здатність до продукування нових ідей та розв'язання комплексних програм в галузі дослідницько-інноваційної діяльності, апробації результатів наукового дослідження, їх поширення та впровадження у педагогічну практику на регіональному, національному та міжнародному рівнях.</p>

Програмні результати навчання

Очікувані **програмні результати навчання (ПРН)** з дисципліни «Планування і виконання педагогічного дослідження, опрацювання та захист його результатів» (згідно освітньо-наукової програми):

ПРН-2. Вміти застосовувати на практиці навички спілкування в діалогічному і монологічному режимах з широкою науковою спільнотою та громадськістю в педагогічній галузі; ефективно комунікувати, продукувати професійні дискурси з урахуванням особливостей адресатів різних соціальних груп; усно та письмово презентувати складну комплексну інформацію в зрозумілій комунікантам формі; послідовно і грамотно експлікувати власні думки, володіти науковою мовою (українською чи іноземною); навички усного і письмового мовлення; виступати публічно, дискутувати, обґрунтовувати, доводити тощо.

ПРН-9. Знати принципи планування наукових досліджень та вимоги академічної доброчесності в освітній галузі; дотримуватися етичних норм, доброчесності та авторського права в проведенні наукових досліджень щодо обдарованості, презентації їх результатів в організації освітньої і професійно-педагогічної діяльності.

ПРН-10. Знати яким чином розробляти і застосовувати методологію дослідження з урахуванням різних педагогічних концепцій, теорій, підходів, парадигм, шкіл, незалежно від їх методологічної спрямованості; визначати стратегічний план дослідження в області обдарованості; володіти навичками моделювання; усвідомлювати способи створення нового педагогічного знання; розвивати шляхи вирішення нових педагогічних проблем і реалізовувати нові ідеї в області обдарованості.

ПРН-11. Вміти розробляти і управляти освітніми і творчими професійно-педагогічними проектами у галузі обдарованості / обдарованості особистості.

ПРН-12. Вміти вибирати і доречно використовувати теоретичні (якісні) і релевантні критеріям і показникам емпіричні методи та технології педагогічного дослідження; застосовувати методи діагностики обдарованості, технології та методи статистичної обробки емпіричних даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи; вибирати або створювати ефективні методики емпіричного педагогічного дослідження відповідно до критеріальних показників наукової розвідки у сфері обдарованості.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	Усього	у тому числі			
		Л	Пр. (сем)	Інд	Срс
1	2	3	5	6	7
Змістовий модуль 1. Суть наукової діяльності та особливості педагогічного дослідження					
Тема 1. Суть наукової діяльності	6	1	1		4
Тема 2. Засоби обстеження, обстежувальні шкали та достовірність результатів обстеження	6	1	1		4
Тема 3. Об'єкти педагогічного дослідження	6	1	1		4
Тема 4. Типологія педагогічних досліджень	6	1	1		4
Тема 5. Філософський базис педагогічних досліджень	6	1	1		4
Разом за змістовим модулем 1	30	5	5		20

Змістовий модуль 2. Планування педагогічного дослідження					
Тема 6. Методологічні засади пізнання освітнього середовища	6	1	1		4
Тема 7. Методи і методичні прийоми дослідження освітніх проблем	6	1	1		4
Тема 8. Методи дослідження освітніх проблем: опрацювання документальних джерел	6	1	1		4
Тема 9. Методи дослідження освітніх проблем: спостереження	6	1	1		4
Тема 10. Методи дослідження освітніх проблем: опитування	6	1	1		4
Тема 11. Методи дослідження освітніх проблем: тестування	6	1	1		4
Тема 12. Методика дослідження	6	1	1		4
Тема 13. Раціональні та оптимальні експериментальні плани	6	1	1		4
Разом за змістовим модулем 2	48	8	8		32
Змістовий модуль 3. Виконання педагогічного дослідження					
Тема 14. Теоретичні дослідження	6	1	1		4
Тема 15. Констатувальні дослідження	6	1	1		4
Тема 16. Кореляційні дослідження	6	1	1		4
Тема 17. Експериментальні дослідження	6	1	1		4
Тема 18. Використання технічних засобів у процесі виконання педагогічного дослідження	6	1	1		4
Разом за змістовим модулем 3	30	5	5		20
Змістовий модуль 4. Опрацювання результатів педагогічного дослідження					
Тема 19. Описова статистика	6	1	1		4
Тема 20. Вивідна статистика	6	1	1		4
Тема 21. Використання програмних засобів у педагогічному дослідженні	6	1	1		4
Тема 22. Логічна інтерпретація результатів дослідження	6	1	1		4
Разом за змістовим модулем 4	24	4	4		16
Змістовий модуль 5. Захист результатів наукового дослідження					
Тема 23. Нормативні вимоги до дисертацій	12	2	2		8
Тема 24. Підготовка рукописів за результатами дослідження	12	2	2		8
Тема 25. Процедура захисту дисертації	12	2	2		8
Тема 26. Супровідні документи та їх підготовка	12	2	2		8
Разом за змістовим модулем 5	48	8	8		32
Усього годин	180	30	30		120

Змістовий модуль 1. СУТЬ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 1. Суть наукової діяльності. Похибка обстеження. Систематична похибка. Випадкова похибка. Абсолютна і відносна похибка обстеження. Межі істинного значення досліджуваної характеристики.

Тема 2. Засоби обстеження, обстежувальні шкали та достовірність результатів обстеження. Вимірювання величин. Фіксація властивостей. Ідентифікація ознак. Типологія засобів обстеження. Точність і чутливість приладів вимірювання. Метрологічні вимоги до пристроїв фіксації: валідність, надійність і коректність пристроїв фіксації. Метрологічна характеристика інструментів ідентифікації.

Тема 3. Об'єкти педагогічного дослідження. Проста випадкова вибірка. Стратифікована випадкова вибірка. Кластерна випадкова вибірка. Систематична випадкова вибірка. Зручна вибірка. Цільова вибірка.

Тема 4. Типологія педагогічних досліджень. Типи досліджень освітніх проблем. Фундаментальне і прикладне педагогічне дослідження. Теоретичне та емпіричне педагогічне дослідження.

Тема 5. Філософський базис педагогічних досліджень. Екзистенціалістське трактування істини. Фемінологічний критерій істини. Компроміс віри і знань у неотомізмі.

Змістовий модуль 2. ПЛАНУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 6. Методологічні засади пізнання освітнього середовища. Методологічні принципи наукового пізнання: системності, моделювання, єдності динамічного і статичного, єдності загального, особливого та одиничного, заперечення, єдності якості і кількості, суперечності, розвитку, причинності, конкретності істини, взаємозв'язку теорії і практики.

Тема 7. Методи і методичні прийоми дослідження освітніх проблем. Класифікація методів і технологій педагогічного дослідження.

Тема 8. Методи дослідження освітніх проблем: опрацювання документальних джерел. Достовірність документальних джерел. Особливості аналізу документальних джерел.

Тема 9. Методи дослідження освітніх проблем: спостереження. Інструментарій педагогічних спостережень.

Тема 10. Методи дослідження освітніх проблем: опитування. Запитання стосовно фактів. Запитання стосовно оцінок. Відкриті і закриті запитання. Прямі і непрямі запитання. Особові і безособові запитання. Програмні і дочірні запитання. Цільові і функціональні запитання. Основні і контрольні запитання.

Тема 11. Методи дослідження освітніх проблем: тестування. Трудність субтесту. Дискримінантність субтесту. Внутрішня узгодженість тесту. Конструювання тесту. Стандартизована тестова шкала

Тема 12. Методика дослідження. Необхідні наукові факти. Спосіб отримання наукових фактів. Інструментарій отримання наукових фактів.

Тема 13. Раціональні та оптимальні експериментальні плани. Експериментальні плани з обмеженнями на рандомізацію: змішаний експериментальний план, випадковий експериментальний план, блочний випадковий експериментальний план, латинський квадрат, греко-латинський квадрат.

Змістовий модуль 3. ВИКОНАННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 14. Теоретичні дослідження. Історично-педагогічне дослідження. Порівняльно-педагогічне дослідження.

Тема 15. Констатувальні дослідження. Висновки щодо середнього значення сукупності. Висновки щодо $\mu_1 - \mu_2$ у випадку незалежних

	<p>вибірок. Висновки щодо $\mu_1 - \mu_2$ у випадку залежних вибірок.</p> <p>Тема 16. Кореляційні дослідження. Обчислення кореляційного зв'язку. Рівняння передбачення. Часткова кореляція. Пошук взаємозв'язку між величинами: процентування. Перевірка незалежності класифікації об'єктів за кількома ознаками.</p> <p>Тема 17. Експериментальні дослідження. Нерандомізовані експериментальні плани: план післяін'єктного обстеження однієї групи, план доін'єктного – післяін'єктного обстеження однієї групи. Квазірандомізовані експериментальні плани: план післяін'єктного порівняння двох груп, план доін'єктного – післяін'єктного порівняння двох груп. Рандомізовані експериментальні плани: план післяін'єктного обстеження двох рандомізованих груп, план доін'єктного – післяін'єктного обстеження двох рандомізованих груп, план з чотирма рандомізованими групами Соломона. Серійні експериментальні плани.</p> <p>Тема 18. Використання технічних засобів у процесі виконання педагогічного дослідження. Використання технічних засобів на етапі виконання педагогічного дослідження. Використання технічних засобів на етапі опрацювання отриманих даних педагогічного дослідження.</p> <p style="text-align: center;">Змістовий модуль 4. ОПРАЦЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ</p> <p>Тема 19. Описова статистика. Міри центральної тенденції. Міри мінливості.</p> <p>Тема 20. Вивідна статистика. Визначення меж довірчого інтервалу. Статистичні гіпотези. Перевірка нормальності розподілу: асиметрія, ексцес, критерій Пірсона.</p> <p>Тема 21. Використання програмних засобів у педагогічному дослідженні. Дисперсійний аналіз. Багатомірний дисперсійний аналіз. Проста і множинна регресії.</p> <p>Тема 22. Логічна інтерпретація результатів дослідження. Індуктивні умовиводи: повна, неповна і наукова індукція. Методи єдиної подібності, єдиної відмінності, супутніх змін і залишків. Аналогія.</p> <p style="text-align: center;">Змістовий модуль 5. ЗАХИСТ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ</p> <p>Тема 23. Нормативні вимоги до оформлення дисертації. Нормативні документи, які регламентують процедуру атестації здобувача ступеня доктора філософії. Керівні принципи.</p> <p>Тема 24. Підготовка рукописів за результатами дослідження. Академічна доброчесність. Рекомендований перелік стилів оформлення наукових публікацій.</p> <p>Тема 25. Процедура захисту дисертації. Переваги нової процедури захисту.</p> <p>Тема 26. Супровідні документи та їх підготовка. Процедура проведення захисту дисертаційного дослідження.</p>
<p>Контроль і оцінювання результатів навчання</p>	<p>Принципи, критерії, процедура та шкала оцінювання</p> <p><i>Основними принципами</i> оцінювання результатів опанування навчальної дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> – об'єктивності (оцінка має відповідати істинній якості та кількості засвоєних знань, компетентностей і результатів навчання); – прозорості (максимальній ясності та відкритості процедури, критеріїв і шкал оцінювання результатів навчання); – систематичності (перевірка якості опанування навчальної дисципліни здійснюється систематично, за кожною темою); – дієвості (корекція та вдосконалення, за потреби, компетентностей і результатів навчання відповідно до вимог освітньо-наукової програми); – індивідуального підходу (об'єктивна і справедлива оцінка відповідно до зусиль, затрачених здобувачем PhD, дотриманням ним

вимог академічної доброчесності та реальних результатів навчання);
 – педагогічного оптимізму (зорієнтованість оцінювання на пошук особистісних ресурсів здобувача PhD у контексті успішного опанування навчальної дисципліни, стимулювання нових досягнень у навчальній роботі).

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача PhD при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів, є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення в практиці професійної діяльності під час розв’язання індивідуально-дослідницьких завдань, здійснювати аналіз ситуацій педагогічної взаємодії з метою її вдосконалення та корекції.

Оцінювання результатів навчання аспірантів у формі іспиту здійснюється за 100-бальною шкалою, шкалою ECTS та національною шкалою.

Розподіл балів, які отримують аспіранти для заліку

М****1	М2	М3	М4	М5	ІНДЗ*	Разом
10**	20	30	20	10	10***	100

Примітка: **** М1, М2 ... М5 – модулі.

*ІНДЗ – індивідуальне навчально-дослідне завдання.

**10 – максимальна сума балів, яку можна набрати за модуль.

***10 – максимальна сума балів, яку можна набрати за виконання ІНДЗ.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Політика навчальної дисципліни

Політика щодо академічної доброчесності

Учасники освітнього процесу у своїй академічній діяльності мають дотримуватись академічної доброчесності з усіх питань цього курсу; посилаються на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права; дотримуватись загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки.

Порушення академічної доброчесності тягне за собою академічну відповідальність.

	<p>Політика щодо відвідування занять</p> <p>Відвідування лекцій та семінарських занять з курсу є обов'язковим, воно забезпечує краще розуміння матеріалу, дає можливість простежити зв'язок між теоретичною інформацією та її прикладним аспектом, сформуванню системи знань та ґрунтовно підготуватись до заліку та іспиту.</p> <p>За об'єктивних причин (хвороба, стажування тощо) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із викладачем навчальної дисципліни).</p> <p>Політика щодо термінів виконання завдань і перекладання</p> <p>Відтермінування здачі завдань самостійної роботи (презентація, реферат, есе), у випадках вагової причини, може бути дозволене за умови надання необхідної документації.</p> <p>Відтермінування складання заліку та іспиту у випадку вагомих причин та їх документального підтвердження може бути дозволене за умови погодження у науково-організаційному відділі Інституту.</p> <p>Проведення навчальних занять, терміни та умови виконання навчальних завдань можуть бути адаптовані до запитів здобувачів освіти із документально підтвердженими особливими потребами. Відповідальністю здобувача освіти залишається вчасне надання таких документів.</p> <p>Політика щодо правил поведінки на заняттях</p> <p>Аспіранти беруть активну участь у всіх видах діяльності на заняттях, виконують навчальні завдання вчасно, відповідно до робочої навчальної програми, активно включаються і за потреби ініціюють спільну (групову роботу) під час семінарських занять. Спілкування учасників освітнього процесу відбувається на засадах партнерських стосунків, взаємодопомоги, толерантності та взаємної поваги.</p>
<p>Інформаційне забезпечення</p>	<p>Рекомендована література</p> <p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мадзігон В.М., Волощук І.С. Технології дослідження освітніх проблем. – К.: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2018. – 370 с. 2. Хриков Є.М. Методологія педагогічного дослідження: монографія. – Х., 2018. 3. Вазинський С.Е. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. / С.Е. Вазинський, Т.І. Щербак. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 260 с. 4. Тлумачно-термінологічний словник з методології наукового педагогічного дослідження / упорядники Н.Н. Чайченко, І.В. Ярмак. – Суми : СОППО, 2012. – 36 с. 5. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям. – К.- Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2010. – 308 с. 6. Загвязинский В.И. Исследовательская деятельность педагога : учеб. пособие. – М. : Издательский центр «Академия», 2007. – 176 с. 7. Кушнарченко Н.М. Наукова обробка документів : підруч. – 2-ге вид., випр. і доп. / Н.М. Кушнарченко, В.К. Удалова. – К.: Знання, 2004. – 331 с. 8. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: навч.посіб. / Г.С. Цехмістрова. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2004. – 240 с. 9. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник / О.В. Крушельницька. – К.: Кондор, 2003. – 192 с.

Додаткова:

10. Науково-педагогічне дослідження : навчальний посібник для магістрантів / Укладачі: Н.Н. Чайченко, О.М. Семенов, Л.М. Артюшкіна, О.М. Рудь. – Суми : СОШПО, 2015. – 190 с.
11. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: навч. посібник / І.С. П'ятницька-Позднякова. – К.: 2003. – 116 с.

Інформаційні ресурси:

12. www.studfile.net
13. www.nenc.gov.ua
14. www.studopedia.com.ua
15. www.studentam.net.ua
16. www.ukped.com